

**Приватне акціонерне товариство
«Приватний вищий навчальний заклад
«Запорізький інститут економіки та інформаційних технологій»**

Кафедра права та публічного управління

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з навчальної роботи
Д.Є.Швець
“ _____ ” _____ 2021 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політико-правові системи

Освітньо-професійна програма _____ Інженерія програмного забезпечення _____
(назва ОПП)

спеціальність _____ 121 «Інженерія програмного забезпечення»

Рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____

2021 – 2022 навчальний рік

Мова викладання: українська

Прізвище, ім'я та по-батькові викладача(ів)/розробника(ів): Шимкевич Катерина Олександрівна, к.і.н., доцент кафедри права та публічного управління

Електронна адреса викладача(ів) k.shymkevych@econom.zp.ua

Дні занять за розкладом _____

Графік консультацій (он-лайн консультації) _____

Сторінка курсу в Moodle _____

Силабус схвалено на засіданні кафедри права та публічного управління

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Завідувач кафедри _ППУ_

_____ (_____)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Силабус погоджено

Начальник навчального відділу

_____ О.В.Сташкевичус

1. Опис дисципліни

Анотація дисципліни (Призначення навчальної дисципліни)	Навчальна спрямована на формування у студентів теоретичних знань та вироблення практичних навичок з політичних та правових систем регіонів світу, вивчення особливостей партійної, судової, адміністративної системи кожної країни, розуміння сутності, закономірностей, випадковостей та перспектив розвитку політичних подій, явищ, політичної свідомості та політичної культури, функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування.
Мета вивчення	Надати студентам необхідних для професійної діяльності комплексні знання про конституційний лад, структуру органів державної влади, політичні та громадські організації країн світу, загальний зміст і особливості становлення та розвитку правових систем, партійні системи та їх специфіку для країн, де розповсюджені різні типи політичних та правових систем, ставлення до державотворчих процесів
Завдання навчальної дисципліни	Вивчення принципів і змісту функціонування політико-правових систем, оволодіння навичками самостійного аналізу діяльності органів влади і політичних партій у поєднанні з дослідженням економічної, соціально-демографічної, етнологічної, культурної та зовнішньополітичної сфер життя країни; розвиток здібностей розуміння політичних відносин і процесів; набуття навичок і вмінь практичного застосування теоретичних, прикладних та інструментальних компонентів політичного знання; аналіз міжнародного політичного життя, геополітичного становища і політичних процесів в Україні, її місця, статусу і відповідальності у сучасному політичному світі; формування у студентської молоді політичної свідомості і політичної культури, самостійного творчого мислення, вироблення патріотичної орієнтації та прагнення до самореалізації
Пререквізити	Вивчення дисципліни «Політико-правові системи» ґрунтується на знаннях студентами шкільних курсів «Історія України», «Всесвітня історія», «Людина і суспільство», та потрібно для подальшого опанування дисциплін «Теорія держави та права», «Історія держави і права України», «Історія держави і права зарубіжних країн»
Результати навчання	РН2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання. РН4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми. РН5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

2. Обсяг та ознаки навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 12 «Інформаційні технології»; Спеціальність: 121 «Інженерія програмного забезпечення» Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Нормативна (вибіркова)	
Модулів – 1		Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	
Загальна кількість годин – 90		Лекції	
		10 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	4 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		30 год.	40 год.
		В т.ч. індивідуальні завдання :	
		30	40
Вид контролю:			
Залік	Залік		

3. Дидактична карта дисципліни

Перелік змістовних модулів та тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. ПОЛІТИЧНІ ТА ПРАВОВІ СИСТЕМИ: ТИПОЛОГІЗАЦІЯ												
Тема 1 Політико-правова система: сутність, структура, функції.	2	2	2			5	8	2				8
Тема 2 Основні правові системи світу						5	8					8
Тема 3 Сучасні політичні системи, режими та ідеології						5	8					8
Разом за модулем	21	2	4			15	26	2				24
Змістовий модуль 2. КОМПАРТИВНИЙ АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНИХ ТА АДМІНІСТРАТИВНИХ СИСТЕМ КРАЇН СВІТУ												
Тема 4 Політико-правові системи Австрії та Сербії	7	2	2			5	8	2				8
Тема 5 Політичні режими у державах Південно-Східної Європи.	5		2			5	8		8			
Тема 6 Адміністративні системи країн світу	5		2			5	8		8			
Тема 7 Партійні системи країн Європи та Азії	7		2			5	9		1	8		
Тема 8 Політичні партії та партійні системи. Основні ідейно-політичні течії сучасності	5		2			5	9		1	8		
Разом за модулем	35	2	8			25	44	2	2			40
Змістовий модуль 3. ПРАВОВІ СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ												
Тема 9 Країни англосаксонської правової системи	9	2	2			5	2					2
Тема 10 Країни континентальної правової системи												
Тема 11 Правові системи країн із перехідною економікою	7	2	2			5	3	2	1			2
Тема 12. Країни мусульманських правових систем							2				2	
Тема 13 Правові системи Латинської Америки	2		2			5	4		1			3
Тема 14 Правові системи країн ЦПСЄ.							3					
Тема 15 Правові системи Африки та Азії	5	2	2			5	4					4
Разом за модулем	34	6	8			20	20	2	2			16
Усього за курс	90	10	20			60	90	6	4			80

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Вид роботи	Кількість годин
-------	------------	------------	-----------------

			Денна	Заочна
1.	Співвідношення та взаємозв'язок понять «політика» та «право».	Складання конспекту з теми	2	4
		Складання таблиці	3	4
2.	Інститут президентства у балканських країнах.	Складання конспекту з теми	2	4
		Складання таблиці	3	4
3.	Система місцевого самоврядування у Греції, Болгарії, Румунії, Молдови	Складання конспекту з теми	2	2
		Складання таблиці	1	2
		Створення презентації	2	4
4.	Структура та функції урядів у країнах Центральної та Південно-Східної Європи.	Складання конспекту з теми	2	4
		Створення презентації	3	4
5.	Ідеологічні засади та партійна система країн Вишеградської групи.	Складання конспекту з теми	2	4
		Створення презентації	3	4
6.	Система місцевого самоврядування у країнах Латинської Америки	Складання конспекту з теми	2	2
		Створення презентації	1	2
		Оформлення аналітичної записки	2	4
7.	Типологія політичних режимів	Складання конспекту з теми	2	4
		Створення презентації	3	4
8.	Партійна система України у 1991-2020 рр.	Складання конспекту з теми	2	4
		Створення презентації	3	4
9.	Особливості виборчої системи України: типологія, характерні риси	Складання конспекту з теми	2	1
		Складання таблиці	3	1
10.	Партійні системи у країнах США та Британії	Складання конспекту з теми	2	2
		Створення презентації	3	2
11.	Політичні режими – тоталітарний, авторитарний, демократичний.	Складання конспекту з теми	2	1
		Створення презентації	3	2
		Порівняльна таблиця		
12.	Особливості політичних ідеологій	Складання конспекту з теми	2	1
		Створення презентації	3	2
Разом			60	80

4. Індивідуальні завдання

Навчальний курс передбачає виконання індивідуальних завдань, тематика яких визначається лекційними та практичними заняттями.

5. Методи навчання	<ol style="list-style-type: none"> Словесні (пояснення, розповідь, лекція, бесіда), наочні (ілюстрація, демонстрація), практичні вправи. Індуктивні (вивчення явищ від одиничного до загального), дедуктивні (вивчення явищ від загального окремого). Проблемно-пошукові, дослідницькі, евристичні, аналітичні.
6. Система контролю та оцінювання.	<p>Система складається з поточного, модульного та підсумкового контролю:</p> <p>Поточний контроль здійснюється у кожній академічній групі, і полягає у тому, що студенти готуються до практичних занять з кожного модулю у відповідні аудиторні часи та у часи самостійної</p>

	<p>роботи. Практичне заняття та самостійна робота комплексно оцінюється викладачем, враховуючи такі критерії:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. правильність одержаних результатів практичної роботи; 2. застосування раціонального методу вирішення поставлених завдань; 3. наявність конспектів з практичного заняття та самостійної роботи. 4. написання есе. 5. складання таблиць, використовуючи порівняльний метод, синтез та аналіз проблематики. 6. правильність виконання індивідуального завдання, в якому мають бути наступні елементи: <ul style="list-style-type: none"> • постановка проблеми, визначення об'єкту та предмету у вступі. • виклад основного матеріалу. • висновки та обґрунтовані результати <p>Кожний студент повинен узгодити з викладачем номер власного варіанту індивідуальної роботи.</p> <p>Практична частина, як форма поточного контролю, складається з десяти практичних занять. Результат виконання і роботи студента на кожному практичному занятті оцінюється окремо. Їхній максимальний сумарний рейтинговий бал становить 35 балів.</p> <p>На тижні самостійної роботи викладач оцінює результати даної роботи, що оформлені студентом у вигляді конспекту, есе, презентацій, аналітичних довідок, таблиць. Максимальний рейтинговий бал при цьому становить 25 балів.</p> <p><i>Модульний контроль</i> проводиться на відповідному до навчального графіку тижні. Формою проведення модульного контролю є виконання тестових та відкритих завдань, оформлених письмово. Тривалість складання студентом модульної контрольної роботи не перевищує двох академічних годин. Максимальний рейтинговий бал при цьому не перевищує 40 балів.</p> <p><i>Підсумковим контролем</i> засвоєння дисципліни є залік.</p>
<p>7. Технічне й програмне забезпечення/обладнання.</p>	<p><i>Практичні заняття</i> та самостійна робота з дисципліни «Політологія» можуть виконуватися проводяться у добре підготовлених, спеціально обладнаних комп'ютерних аудиторіях обчислювального центру ЗІЕІТ (ОЦ ЗІЕІТ) та у інших зручних місцях для студента, у час, вільний від основного навчання та за умови наявності у нього персонального комп'ютера з відповідним програмним забезпеченням.</p> <p>З метою якісної підготовки фахівців кожному студенту на базі ОЦ ЗІЕІТ надається спеціально сформований та схвалений рішенням кафедри програмно-апаратний комплекс навчально-методичного забезпечення, що містить наступне:</p> <ul style="list-style-type: none"> - обліковий запис (профіль користувача) на сервері обчислювального центру, що забезпечує санкціонований вхід до комплексу, регламентує певні права та правила користування, надає можливість контролю над відвідуванням; - персональний комп'ютер з мережним постійним запам'ятовуючим пристроєм, що підключається; - повний комплект системного та прикладного програмного забезпечення (вільного користування або з наявністю відповідної ліцензії); - комплект навчально-методичного матеріалу, що містить у повному

	обсязі методичне забезпечення, базову та допоміжну літературу.
8. Політика дисципліни.	<ul style="list-style-type: none"> • Курс передбачає роботу в колективі. • Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. • Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційному режимі за погодженням із керівником курсу та презентувати виконані завдання під час консультації викладача. • Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою, а також виконання завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу. • Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. • Студент, який спізнився, вважається таким, що пропустив заняття з неповажної причини з виставленням 0 балів за заняття, і при цьому має право бути присутнім на занятті. • За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни студент отримує за заняття 0 балів і зобов'язаний відпрацювати таке заняття. • Ліквідація заборгованості відбувається протягом 1 тижня після встановленого терміну. При цьому оцінка знижується на 10 %. • Здобувачі вищої освіти мають право скласти залік автоматично, у випадку, якщо впродовж семестру такі здобувачі набрали 90-100 балів. • Здобувачам вищої освіти після аудиторних занять надається право підвищувати свій рейтинг лише під час складання іспитів (підсумкового оцінювання) за графіком екзаменаційної сесії. • Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання. • Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

№ з/п	Модуль	Змістовний модуль	Тема	Бали
1	Модуль 1	Змістовний модуль 1		20
2		Змістовний модуль 2		20
3		Змістовний модуль 3		20
4	Модульна робота			40
5	Разом за модулем 1			100
	Підсумковий тест (залік)			40
	Разом за дисципліною			100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	Відмінно	зараховано
82-89	Добре	
74-81		
64-73		
60-63	Задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Питання до заліку:

Теоретичні питання курсу:

1. Що означають поняття "право" і "правова система"?
2. Назвіть елементи правової системи
3. У чому полягає сутність взаємодії політичної і правової систем?
4. Охарактеризуйте нормативно-правові акти.
5. Порівняйте нормативно-правові акти із правовими прецедентами
6. Порівняйте англосаксонську і романо-германську моделі судової системи.
7. Порівняйте політичну та правову культури.
8. Порівняйте романо-германську та англосаксонську правові системи.

9. Порівняйте романо-германську та соціалістичну правові системи.
10. У чому полягає специфіка перехідної правової системи?
11. Назвіть елементи політичної системи на рівні державних інститутів влади.
12. Яка відмінність між політичними й адміністративними органами у структурі політичної системи?
13. За якими елементами судову владу можна віднести до політичної і правової систем?
14. Як треба розуміти поняття "регіональні структури влади"?
15. Яка відмінність між органами регіональної влади і місцевого самоврядування?
16. Які функції виконують представники держави на регіональному і місцевому рівнях?
17. Яка, на Ваш погляд, партійна система найбільш ефективна? Обґрунтуйте свою думку.
18. Чому партійну систему на пострадянському просторі називають атомізованою? Обґрунтуйте свою думку.
19. Назвіть види виборчих систем.
20. Який тип політичної культури Ви вважаєте найбільш перспективним для модернізації політичної системи?
21. Порівняйте політичні системи західного, східно-православного і мусульманського суспільств.
22. Розкрийте підходи до структури правової системи.
23. Розкрийте рівні правової системи.
24. Розкрийте функції правової системи.
25. Визначте критерії класифікації правових систем сучасності.
26. Наведіть основні підходи до типології правових систем сучасності.
27. Розкрийте концепцію правових сімей Р. Давида.
28. Розкрийте концепцію правових кіл К. Цвайгерта.
29. Розкрийте підхід до типології правових систем А.Х. Саїдова.
30. Охарактеризуйте історичні витоки романо-германського права.
31. Проаналізуйте формування сім'ї континентального права та охарактеризуйте сучасний стан правового розвитку країн континентального права.
32. Розкрийте основні ознаки романо-германської правової сім'ї.
33. Визначте структуру права романо-германської правової сім'ї.
34. Охарактеризуйте систему джерел (форм) романо-германського права.
35. Вкажіть особливості романської та германської груп правових систем.
36. Розкрийте специфіку скандинавського права.
37. Вкажіть характерні риси латиноамериканських правових систем.
38. Наведіть правові системи країн, що відносяться до англо-американської правової сім'ї.
39. Розкрийте основні ознаки англо-американської правової сім'ї.
40. Визначте історичну періодизацію розвитку англійського права.
41. Визначте основні властивості судового прецеденту.
42. Розкрийте характерні риси статутного права Англії.
43. Визначте особливості правової системи США.
44. Вкажіть спільне та відмінне між англійським правом та правом США.
45. Охарактеризуйте особливості мусульманського права.
46. Розкрийте структуру мусульманського права.
47. Визначте систему джерел (форм) мусульманського права.
48. Розкрийте специфіку сучасного розвитку права мусульманських держав світу.
49. Встановіть співвідношення понять «мусульманське право» та «право мусульманської держави».
50. Опишіть характерні риси далекосхідного права.
51. Охарактеризуйте генетичні витоки китайського права.
52. Розкрийте специфіку сучасного права Китаю.
53. Визначте історичну періодизацію японського права.
54. Вкажіть основні джерела сучасного японського права.
55. Вкажіть основні історичні періоди розвитку африканського права.

56. Охарактеризуйте основні тенденції сучасного розвитку правових систем країн Африки.
57. Визначте специфічні ознаки традиційного та звичаєвого права.
58. Зазначте основні тенденції правового розвитку сучасних правових систем.
59. Основні ознаки двопартійної системи.
60. Основні ознаки однопартійної системи.
61. Основні підходи до структуризації політики.
62. Основні риси авторитарної влади.
63. Основні риси демократичної влади.
64. Основні риси ліберальної влади.
65. Основні риси тоталітарної влади.
66. Основні фактори виникнення (формування) політичних партій.
67. Основні форми та функції політичних відносин.
68. Основні функції політичної свідомості.
69. Основні функції політології та їх загальна характеристика.
70. Особистість як суб'єкт політики.
71. Особливості сучасної партійної системи в Україні.
72. Політична діяльність як вид суспільної діяльності.
73. Політична еліта в українській державі.
74. Політична ідеологія: поняття та сутність.
75. Поняття та ознаки політичних партій.
76. Типологія політичних партій.
77. Формування багатопартійності в Україні.
78. Функції громадських організацій та рухів.
79. Функції політичних лідерів.
80. Функції політичних партій.
81. Функції та ресурси політичної влади.

11. Рекомендована література:

Базова:

1. Кириченко В., Кириченко Ю., Соколенко Ю. Політико-правова система України: підручник / Кириченко В., Кириченко Ю., Соколенко Ю. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 304 с.
2. Гелей С.Д., Рутар С.М. . Політико-правові системи світу / С.Д.Гелей, С.М. Рутар. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. – 346 с.
3. Тюріна О. В. Сучасні національні правові системи : навч. посіб. / О. В. Тюріна. К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – 200 с.
4. Петришин О. В. Правова карта сучасного світу : навч. посіб. для студентів-магістрів юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів / О. В. Петришин, О. В. Зінченко. Харків : Право, 2018. – 508 с.
5. Кириченко В. Політичні системи світу. Кредитно-модульний курс / В. Кириченко. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. – 218 с.
6. Мохончук Б. С. Вибірчі системи: порівняльно-правове дослідження / Б.М. С. Мохончук : монографія. Харків : Юрайт, 2021. 304 с.

Допоміжна:

7. Гапотій В.Д. Г 19 Основні правові системи світу: навчальний посібник / В.Д. Гапотій, О.Л. Жильцов, Г.І. Воржевітіна. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019 – 279 с
8. Лук'янов Д. В. Релігійно-правові системи світу: порівняльно-правове дослідження : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / Д. В. Лук'янов ; наук. конс. О. В. Петришин ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків, 2016. – 41 с.
9. Петришин О. В. ПЗ0 Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів / авт.-уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк. – 2-ге вид., змін. – Харків : Право, 2018. – 164 с.
10. Політико-правова система України курс лекцій : навч. посіб. / За загал. ред. В. М. Кириченка. – Запоріжжя : ЗНТУ, 2016. – 204 с.

11. Назаренко О.А. Історія становлення політичної системи суспільства: теоретико-правовий аналіз// Право і суспільство. – 2017 - № 3. – С. 30 – 35.
12. Дахова І.І., Тищенко О.С. Політико-правовий аналіз виборчих систем у контексті створення ефективної виборчої моделі. *Науковий вісник Ужгородського Національного університету*: серія: Право. Т. 1. Вип. 55. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2019. С. 78-82

Інформаційні ресурси:

13. Політологія [Електронний ресурс]: «Бібліотека Політологія». Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-1.html> Дата доступу: вер. 2020. – Назва з екрана.
14. Політологія [Електронний ресурс]: Навчальні матеріали онлайн. Режим доступу: <https://pidru4niki.com/politologiya/> Дата доступу: вер. 2020. – Назва з екрана.
15. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://ials.sas.ac.uk/library/eservice/elibrary.htm>
16. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://www.library.univ.kiev.ua>
17. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://www.library.ukma.edu.ua>
18. Національна академія внутрішніх справ [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://www.naiu.kiev.ua>
19. Національна бібліотека Німеччини [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : http://www.dnb.de/DE/Home/home_node.html
20. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://www.nbuv.gov.ua>
21. Національна Парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://www.nplu.org>
22. Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://www.niss.gov.ua>
23. Центр політико-правових реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://pravo.org.ua>
24. Юридична бібліотека Школи права Єльського університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://library.law.yale.edu>